

PROTOKÓŁ**w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym**

STRONY PROTOKOŁU,

UZNAJĄC, że ważne jest uwzględnienie aspektów środowiskowych, w tym zdrowotnych, w procesie przygotowania i przyjmowania planów i programów oraz, we właściwym zakresie, polityki i ustawodawstwa,

ZOBOWIĄZUJĄC SIĘ do promowania zrównoważonego rozwoju i z tego powodu opierając się na wnioskach Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska i rozwoju (w Rio de Janeiro, w Brazylii, w 1992 r.), w szczególności na zasadach 4 i 10 Deklaracji z Rio w sprawie środowiska i rozwoju i Agendy 21, a także na wynikach Trzeciej Ministerialnej Konferencji w sprawie środowiska i zdrowia (w Londynie w 1999 r.) i Światowego szczytu w sprawie zrównoważonego rozwoju (w Johannesburgu w Republice Południowej Afryki w 2002 r.),

PAMIĘTAJĄC O Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo w Finlandii w dniu 25 lutego 1991 r., i decyzji II/9 jej Stron, podjętej w Sofii w dniach 26 i 27 lutego 2001 r., w której zdecydowano o opracowaniu prawnie wiążącego protokołu w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,

UZNAJĄC, że strategiczna ocena oddziaływania na środowisko powinna odgrywać ważną rolę w procesie przygotowania i przyjmowania planów i programów oraz, we właściwym zakresie, polityki i ustawodawstwa oraz że szersze zastosowanie zasad oceny oddziaływania na środowisko do planów, programów, polityki i ustawodawstwa dodatkowo wzmocni systematyczną analizę ich znaczącego wpływu na środowisko,

UZNAJĄC znaczenie Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzonej w Aarhus w Danii w dniu 25 czerwca 1998 r., i odnotowując stosowne ustępy deklaracji z Lucca, przyjętej na pierwszym spotkaniu jej Stron,

Z tego względu ŚWIADOMI wagi zapewnienia udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko,

UZNAJĄC korzyści dla zdrowia i dobrobytu obecnego i przyszłych pokoleń, które pojawią się, jeśli potrzeba ochrony i poprawy ludzkiego zdrowia zostanie wzięta pod uwagę jako integralny element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a także uznając znaczenie prac, którym przewodzi Światowa Organizacja Zdrowia w tym zakresie,

POMNI potrzeby i znaczenia wzmocnienia współpracy międzynarodowej w ocenie transgranicznych skutków, w tym zdrowotnych, planowanych planów i programów oraz, we właściwym zakresie, polityki i ustawodawstwa,

UZGODNIŁY, CO NASTĘPUJE:

Artykuł 1**Cel**

Celem niniejszego protokołu jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska, w tym zdrowia, przez:

- a) zapewnienie wszechstronnego uwzględnienia aspektów środowiskowych, w tym zdrowotnych, w procesie opracowania planów i programów;
- b) przyczynienie się do rozważenia problemów środowiskowych, w tym zdrowotnych, w procesie przygotowania polityk i ustawodawstwa;
- c) ustanowienie jasnych, przejrzystych i efektywnych procedur strategicznej oceny oddziaływania na środowisko;
- d) zapewnienie udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko;
- e) uwzględnienie, dzięki powyższym działaniom, zagadnień środowiskowych, w tym zdrowotnych, w działaniach i instrumentach mających na celu dalszy zrównoważony rozwój.

Artykuł 2

Definicje

Dla celów niniejszego protokołu:

- 1) „konwencja” oznacza Konwencję o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym;
- 2) „Strona” oznacza, jeśli z tekstu nie wynika inaczej, Umawiającą się Stronę niniejszego protokołu;
- 3) „Strona pochodzenia” oznacza Umawiającą się Stronę lub Stronę niniejszego protokołu, pod których jurysdykcją ma być przygotowany plan lub program;
- 4) „Strona narażona” oznacza Umawiającą się Stronę lub Stronę niniejszego protokołu, które mogą być narażone na transgraniczny wpływ na środowisko, w tym na zdrowie, planu lub programu;
- 5) „plany i programy” oznaczają plany i programy oraz wszelkie ich modyfikacje:
  - a) wymagane przez przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne;
  - b) przygotowywane lub przyjmowane przez organ lub przygotowywane przez organ do przyjęcia za pośrednictwem procedury ustawodawczej przez parlament lub rząd.
- 6) „strategiczna ocena oddziaływania na środowisko” oznacza ocenę prawdopodobnego wpływu na środowisko, w tym na zdrowie, na którą składa się ustalenie zakresu sprawozdania dotyczącego środowiska i jego przygotowanie, przeprowadzenie postępowania z udziałem społeczeństwa i konsultacji oraz uwzględnienie sprawozdania dotyczącego środowiska i wyników postępowania z udziałem społeczeństwa i konsultacji w planie i programie;
- 7) „oddziaływanie na środowisko, w tym na zdrowie” oznacza jakiegokolwiek skutek dla środowiska, w tym dla zdrowia ludzi, flory, fauny, różnorodności biologicznej, gleby, klimatu, powietrza, wody, krajobrazu, obszarów przyrodniczych, dóbr materialnych, dziedzictwa kulturowego oraz wzajemnych oddziaływań między tymi czynnikami;
- 8) „społeczeństwo” oznacza jedną lub więcej osób fizycznych lub prawnych oraz, zgodnie z ustawodawstwem lub praktyką krajową, ich stowarzyszenia, organizacje lub grupy.

Artykuł 3

Postanowienia ogólne

1. Każda ze Stron podejmuje niezbędne działania ustawodawcze, wykonawcze i inne stosowne środki w celu wykonania

postanowień niniejszego protokołu w jasnych, przejrzystych ramach.

2. Każda ze Stron podejmuje starania, aby zapewnić udzielenie przez urzędników i organy pomocy wskazówek społeczeństwu w sprawach objętych protokołem.

3. Każda ze Stron zapewnia odpowiednie uznanie i wsparcie stowarzyszeniom, organizacjom lub grupom działającym na rzecz ochrony środowiska, w tym zdrowia, w kontekście niniejszego protokołu.

4. Postanowienia niniejszego protokołu nie wpływają na prawo Strony do utrzymania lub wprowadzenia dodatkowych środków w odniesieniu do zagadnień objętych niniejszym protokołem.

5. Każda ze Stron działa na rzecz realizacji celów niniejszego protokołu w ramach odpowiednich międzynarodowych procesów podejmowania decyzji i w ramach właściwych organizacji międzynarodowych.

6. Każda ze Stron zapewnia, aby osoby korzystające ze swoich praw zgodnie z postanowieniami niniejszego protokołu nie były ukarane, prześladowane lub nękanie w jakiegokolwiek sposób za swoje zaangażowanie. Niniejsze postanowienie nie wpłynie na uprawnienia sądów krajowych do określenia rozsądnych kosztów w postępowaniu sądowym.

7. W zakresie odpowiednich postanowień niniejszego protokołu społeczeństwo ma prawo korzystać ze swoich praw bez dyskryminacji ze względu na obywatelstwo, narodowość lub miejsce zamieszkania oraz w przypadku osoby prawnej bez dyskryminacji ze względu na zarejestrowaną siedzibę lub faktyczne miejsce prowadzenia działalności.

Artykuł 4

Zakres stosowania wobec planów i programów

1. Każda ze Stron zapewnia przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do określonych w ust. 2, 3 i 4 planów i programów, które potencjalnie mogą powodować znaczący wpływ na środowisko, w tym na zdrowie.

2. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest przeprowadzana w odniesieniu do planów i programów, które są przygotowane dla rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, energetyki, przemysłu, w tym górnictwa, transportu, rozwoju regionalnego, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, telekomunikacji, turystyki, planów zagospodarowania przestrzennego lub użytkowania gruntu, i które ustalają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącego projektów wymienionych w załączniku I i wszelkich innych projektów wymienionych w załączniku II, wymagających oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawodawstwa krajowego.

3. W odniesieniu do innych planów i programów niż podlegające postanowieniom ust. 2, które ustalają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącą projektów, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest przeprowadzona, jeśli Strona tak zdecydowała zgodnie z art. 5 ust. 1.

4. W odniesieniu do planów i programów, o których mowa w ust. 2, określających użytkowanie małych obszarów na poziomie lokalnym, oraz niewielkich modyfikacji planów i programów, o których mowa w ust. 2, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest przeprowadzona tylko w przypadku, gdy Strona tak zdecydowała zgodnie z art. 5 ust. 1.

5. Następujące plany i programy nie podlegają niniejszemu protokołowi:

- a) plany i programy, których jedynym celem jest służenie obronie narodowej lub obronie cywilnej;
- b) plany i programy finansowe lub budżetowe.

Artykuł 5

Ustalanie obowiązku przeprowadzenia oceny

1. Każda ze Stron ustala, czy plany i programy określone w art. 4 ust. 3 i 4 mogą potencjalnie powodować znaczący wpływ na środowisko, w tym na zdrowie, poprzez rozpatrywanie każdej sprawy na zasadzie jednostkowych przypadków lub poprzez wyszczególnienie rodzajów planów i programów lub przez połączenie obu podejść. W tym celu każda ze Stron we wszystkich przypadkach uwzględnia kryteria określone w załączniku III.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby organy ochrony środowiska i zdrowia, o których mowa w art. 9 ust. 1, były konsultowane w czasie stosowania procedur określonych w ust. 1 powyżej.

3. W odpowiednim zakresie każda ze Stron dąży do stworzenia możliwości uczestnictwa zainteresowanego społeczeństwa w procesie ustalania obowiązku przeprowadzania oceny (screening) w odniesieniu do planów i programów na podstawie niniejszego artykułu.

4. Każda ze Stron zapewnia we właściwym czasie dostęp społeczeństwa do wniosków wyciągniętych z konsultacji na podstawie ust. 1, w tym uzasadnienia, dlaczego nie jest wymagana strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, za pomocą ogłoszenia publicznego lub innych odpowiednich środków, jak np. media elektroniczne.

Artykuł 6

Ustalanie zakresu oceny

1. Każda ze Stron określa sposób ustalenia odpowiednich informacji, jakie należy uwzględnić w sprawozdaniu dotyczącym środowiska, zgodnie z art. 7 ust. 2.

2. Każda ze Stron zapewnia, aby organy ochrony środowiska i zdrowia, o których mowa w art. 9 ust. 1, były konsultowane w czasie ustalania odpowiednich informacji, jakie należy uwzględnić w sprawozdaniu dotyczącym środowiska.

3. W odpowiednim zakresie każda ze Stron dąży do stworzenia możliwości uczestnictwa zainteresowanego społeczeństwa w czasie ustalania odpowiednich informacji, jakie należy uwzględnić w sprawozdaniu dotyczącym środowiska.

Artykuł 7

Sprawozdanie dotyczące środowiska

1. W odniesieniu do planów i programów podlegających strategicznej ocenie wpływu na środowisko każda ze Stron zapewnia przygotowanie sprawozdania dotyczącego środowiska.

2. Zgodnie z ustaleniem zakresu oceny dokonany na podstawie art. 6 w sprawozdaniu dotyczącym środowiska zostanie zidentyfikowany, opisany i oszacowany potencjalny znaczący wpływ na środowisko, w tym na zdrowie, wynikający z realizacji planu lub programu oraz rozsądne rozwiązania alternatywne. Sprawozdanie zawiera takie informacje określone w załączniku IV, jakich w rozsądny sposób można wymagać, z uwzględnieniem:

- a) obecnego stanu wiedzy i metod oceny;
- b) zawartości i poziomu szczegółowości planu lub programu oraz jego stadium w procesie podejmowania decyzji;
- c) interesu publicznego;
- d) potrzeb informacyjnych organu decyzyjnego.

3. Każda ze Stron zapewnia, aby jakość sprawozdań dotyczących środowiska była wystarczająca, by spełniać wymagania niniejszego protokołu.

Artykuł 8

Udział społeczeństwa

1. Każda ze Stron zapewnia możliwości wczesnego, we właściwym czasie i skutecznego udziału społeczeństwa, kiedy wszystkie opcje są jeszcze możliwe, w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko planów i programów.

2. Każda ze Stron, stosując media elektroniczne lub inne odpowiednie środki, zapewnia we właściwym czasie dostęp społeczeństwa do projektu planu lub programu oraz sprawozdania dotyczącego środowiska.

3. Każda ze Stron zapewnia zidentyfikowanie zainteresowanego społeczeństwa, w tym właściwych organizacji pozarządowych, na potrzeby ust. 1 i 4.

4. Każda ze Stron zapewnia, aby społeczeństwo określone w ust. 3 miało możliwość wyrażenia swojej opinii o projekcie planu lub programu i o sprawozdaniu dotyczącym środowiska, w rozsądnych ramach czasowych.

5. Każda ze Stron zapewnia, aby szczegółowe rozwiązania służące do informowania społeczeństwa i konsultacji z zainteresowanym społeczeństwem były określone i udostępnione społeczeństwu. W tym celu każda ze Stron w stosownym zakresie uwzględni elementy wymienione w załączniku V.

Artykuł 9

Konsultacje z organami ochrony środowiska i zdrowia

1. Każda ze Stron wyznacza organy, które mają być konsultowane, a które ze względu na swoje szczególne obowiązki w dziedzinie środowiska lub zdrowia są potencjalnie zainteresowane wpływem na środowisko, w tym na zdrowie, wynikającym z realizacji planu lub programu.

2. Projekt planu lub programu i sprawozdanie dotyczące środowiska są udostępniane organom określonym w ust. 1.

3. Każda ze Stron zapewnia, aby organom określonym w ust. 1 stworzono wczesną, we właściwym czasie i skuteczną możliwość wyrażenia swojej opinii o projekcie planu lub programu i sprawozdaniu dotyczącym środowiska.

4. Każda ze Stron określa szczegółowo sposób informowania i konsultacji z organami ochrony środowiska i zdrowia, określonymi w ust. 1.

Artykuł 10

Konsultacje transgraniczne

1. Jeśli Strona pochodzenia uważa, że realizacja planu lub programu potencjalnie spowodować może znaczący transgraniczny wpływ na środowisko, w tym na zdrowie, albo jeśli o to występuje Strona, która potencjalnie może być znacząco zagrożona, Strona pochodzenia powiadamia o tym Stronę narażoną jak najwcześniej przed przyjęciem planu lub programu.

2. Powiadomienie zawiera m.in.:

a) projekt planu lub programu i sprawozdanie dotyczące środowiska, łącznie z informacjami dotyczącymi jego potencjalnego transgranicznego wpływu na środowisko, w tym na zdrowie;

b) informacje dotyczące procedury podejmowania decyzji, w tym określenie rozsądnego harmonogramu przekazywania uwag.

3. W terminie określonym w powiadomieniu Strona narażona informuje Stronę pochodzenia, czy pragnie podjąć konsultacje przed przyjęciem planu lub programu, i w razie konieczności zainteresowane Strony podejmują konsultacje dotyczące potencjalnego transgranicznego wpływu na środowisko, w tym na zdrowie, wynikającego z realizacji planu lub programu i działań mających na celu zapobieganie, zmniejszenie lub złagodzenie negatywnego wpływu.

4. Jeśli takie konsultacje mają miejsce, zainteresowane Strony uzgadniają szczegółowe rozwiązania mające zapewnić poinformowanie zainteresowanego społeczeństwa i organów, określonych w art. 9 ust. 1, w narażonej Stronie i stworzyć im możliwość przekazania swojej opinii o projekcie planu lub programu i sprawozdania dotyczącego środowiska, w rozsądnych ramach czasowych.

Artykuł 11

Decyzja

1. Każda ze Stron zapewnia, że w przypadku przyjęcia planu lub programu uwzględnione zostają:

a) wnioski sprawozdania dotyczącego środowiska;

b) działania mające na celu zapobieganie, zmniejszenie lub złagodzenie negatywnego wpływu określonego w sprawozdaniu dotyczącym środowiska;

c) uwagi otrzymane zgodnie z art. 8–10.

2. Każda ze Stron zapewnia, że w przypadku przyjęcia planu lub programu społeczeństwo, organy określone w art. 9 ust. 1 i Strony konsultowane zgodnie z art. 10 są poinformowane oraz że jest im udostępniony plan lub program, łącznie z oświadczeniem podsumowującym, w jaki sposób wzięto w nim pod uwagę względy środowiskowe, w tym zdrowotne, w jaki sposób uwzględniono uwagi otrzymane zgodnie z art. 8–10, a także z uzasadnieniem dla jego przyjęcia w świetle rozważonych rozsądnych wariantów alternatywnych.

Artykuł 12

Monitoring

1. Każda ze Stron monitoruje znaczący wpływ na środowisko, w tym na zdrowie, wynikający z realizacji planów lub programów, przyjętych zgodnie z art. 11, między innymi w celu zidentyfikowania, we wczesnym stadium, nieprzewidzianego negatywnego wpływu i umożliwienia podjęcia odpowiednich działań naprawczych.

2. Wyniki podjętego monitoringu są udostępnione, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, organom określonym w art. 9 ust. 1 i społeczeństwu.

Artykuł 13

Polityka i ustawodawstwo

1. Każda ze Stron zapewnia rozważenie i, w odpowiednim zakresie, uwzględnienie zagadnień ochrony środowiska, w tym zdrowia, w czasie przygotowania projektów polityki i ustawodawstwa, które potencjalnie mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, w tym na zdrowie.

2. Stosując postanowienia ust. 1, każda ze Stron uwzględnia odpowiednie zasady i elementy niniejszego protokołu.

3. Każda ze Stron określa, jeśli jest to właściwe, praktyczne rozwiązania służące do rozważenia i uwzględnienia zagadnień środowiskowych, w tym zdrowotnych, zgodnie z ust. 1, biorąc pod uwagę potrzebę przejrzystości procesu podejmowania decyzji.

4. Każda ze Stron składa sprawozdanie ze spotkania Stron konwencji, służącemu jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, ze stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 14

Spotkanie Stron konwencji służące jako spotkanie Stron protokołu

1. Spotkanie Stron konwencji służy jako spotkanie Stron niniejszego protokołu. Pierwsze spotkanie Stron konwencji, służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, zostaje zwołane nie później niż w ciągu roku od dnia wejścia w życie niniejszego protokołu, w związku ze spotkaniem Stron konwencji, jeśli to ostatnie zostało zaplanowane w tym okresie. Następne spotkania Stron konwencji służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu zostają zorganizowane przy okazji spotkań Stron Konwencji, jeśli spotkanie Stron konwencji służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu nie postanowi inaczej.

2. Strony konwencji, które nie są Stronami niniejszego protokołu, mogą uczestniczyć w charakterze obserwatorów w każdej sesji spotkania Stron konwencji służącego jako spotkanie Stron niniejszego protokołu. Jeśli spotkanie Stron konwencji służy jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, decyzje na podstawie niniejszego protokołu podejmują tylko Strony niniejszego protokołu.

3. Jeśli Spotkania Stron konwencji służyły jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, jakkolwiek członek biura spotkania Stron reprezentujący Stronę konwencji, która nie jest w tym czasie Stroną protokołu, zostaje zastąpiony przez innego członka, którego wybiorą spośród siebie Strony niniejszego protokołu.

4. Spotkania Stron konwencji, służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, regularnie dokonują przeglądu wykonania niniejszego protokołu i w tym celu:

a) dokonują przeglądów polityki i podejścia metodologicznego do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stosowanych przez Strony, mając na względzie dalsze doskonalenie procedur przewidzianych w niniejszym protokole;

b) wymieniają informacje dotyczące doświadczeń związanych ze strategiczną oceną wpływu na środowisko i wdrażaniem niniejszego protokołu;

c) korzystają, jeśli to stosowne, z usług i współpracy ze strony właściwych instytucji posiadających wiedzę specjalistyczną istotną dla osiągnięcia celów niniejszego protokołu;

d) ustanawiają takie organy pomocnicze, jakie będą uważały za niezbędne do wdrażania niniejszego protokołu;

e) jeśli to konieczne, rozważają i przyjmują propozycje poprawek do niniejszego protokołu;

f) rozważają i podejmują wszelkie dodatkowe działania, w tym działania wykonywane wspólnie w ramach niniejszego protokołu i konwencji, które mogą być niezbędne do osiągnięcia celów niniejszego protokołu.

5. Regulamin spotkania Stron konwencji stosuje się odpowiednio do niniejszego protokołu, jeśli inaczej nie zadecyduje w drodze konsensusu spotkanie Stron konwencji służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu.

6. Na swoim pierwszym spotkaniu spotkanie Stron konwencji, służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, rozważa i przyjmuje sposoby stosowania procedury przeglądu zgodności z niniejszym protokołem.

7. Każda ze Stron, w odstępach czasu określonych przez spotkanie Stron konwencji, służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, składa sprawozdanie na spotkaniu Stron konwencji, służącemu jako spotkanie Stron niniejszego protokołu, dotyczące działań, jakie podjęła w celu wdrożenia niniejszego protokołu.

Artykuł 15

Związek z innymi porozumieniami międzynarodowymi

Odpowiednie postanowienia niniejszego protokołu stosują się bez uszczerbku dla Konwencji EKG ONZ o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym i o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.

Artykuł 16

Prawo głosu

1. Z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 poniżej, każda ze Stron niniejszego protokołu ma prawo do jednego głosu.

2. Regionalne organizacje integracji gospodarczej korzystają ze swego prawa głosu w sprawach, które będą wchodziły w zakres ich kompetencji, dysponując liczbą głosów równą liczbie ich państw członkowskich będących Stronami niniejszego protokołu. Organizacje, o których mowa, nie dysponują prawem głosu, jeśli ich państwa członkowskie skorzystają z przysługującego im prawa głosu, i na odwrót.

Artykuł 17

Sekretariat

Sekretariat ustanowiony na mocy art. 13 konwencji działa jako sekretariat niniejszego protokołu, zaś postanowienia art. 13 lit. a)–c) konwencji dotyczące funkcji sekretariatu stosują się odpowiednio do niniejszego protokołu.

Artykuł 18

Załączniki

Załączniki do niniejszego protokołu stanowią jego integralną część.

Artykuł 19

Poprawki do niniejszego protokołu

1. Każda ze Stron może proponować poprawki do niniejszego protokołu.

2. Z zastrzeżeniem ust. 3, procedura proponowania, przyjmowania i wejścia w życie poprawek do konwencji, określona w art. 14 ust. 2–5 konwencji, stosuje się odpowiednio do poprawek do niniejszego protokołu.

3. Dla celów niniejszego protokołu trzy czwarte Stron wymagane, aby poprawka weszła w życie dla Stron, które ją ratyfikowały, zatwierdziły lub przyjęły, jest obliczane na podstawie liczby Stron w chwili przyjęcia poprawki.

Artykuł 20

Rozstrzygnięcie sporów

Postanowienia art. 15 konwencji dotyczące rozstrzygnięcia sporów stosują się odpowiednio do niniejszego protokołu.

Artykuł 21

Podpisanie

Niniejszy protokół jest otwarty do podpisania w Kijowie (Ukraina) od dnia 21 do 23 maja 2003 r., a następnie w siedzibie Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku do dnia 31 grudnia 2003 r. dla państw członkowskich Europejskiej Komisji Gospodarczej oraz państw posiadających status doradcy Europejskiej Komisji Gospodarczej, zgodnie z ust. 8 i 11 Rezolucji Rady Gospodarczej i Społecznej nr 36 (IV) z dnia 28 marca 1947 r., oraz dla regionalnych organizacji integracji gospodarczej utworzonych przez suwerenne państwa członkowskie Europejskiej Komisji Gospodarczej, którym to organizacjom ich państwa członkowskie przekazały kompetencje w sprawach uregulowanych przez niniejszy protokół, w tym kompetencje do zawierania traktatów w tych sprawach.

Artykuł 22

Depozytariusz

Funkcję depozytariusza niniejszego protokołu pełni Sekretarz Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Artykuł 23

Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie i przystąpienie

1. Niniejszy protokół podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu przez państwa sygnatariuszy i regionalne organizacje integracji gospodarczej, o których mowa w art. 21.

2. Niniejszy protokół jest otwarty do przystąpienia dla państw i regionalnych organizacji integracji gospodarczej, o których mowa w art. 21, od dnia 1 stycznia 2004 r.

3. Każde z innych państw, niewymienione w ust. 2 powyżej, które jest członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych, może przystąpić do protokołu po zatwierdzeniu przez spotkanie Stron konwencji służące jako spotkanie Stron niniejszego protokołu.

4. Każda z regionalnych organizacji integracji gospodarczej, o których mowa w art. 21, która jest Stroną niniejszego protokołu, a której żadne z państw członkowskich nie jest Stroną niniejszego protokołu, jest związana wszystkimi zobowiązaniami wynikającymi z niniejszego protokołu. Jeśli jedno lub więcej państw członkowskich takiej organizacji nie jest Stroną niniejszego protokołu, organizacja taka i jej państwa członkowskie decydują o podziale odpowiedzialności związanej z wypełnieniem zobowiązań wynikających z niniejszego protokołu. W takich przypadkach organizacja i jej państwa członkowskie nie korzystają jednocześnie z uprawnień wynikających z niniejszego protokołu.

5. Regionalne organizacje integracji gospodarczej, o których mowa w art. 21, deklarują w swoich dokumentach ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia zakres swoich kompetencji w odniesieniu do spraw uregulowanych przez niniejszy protokół. Organizacje te informują także depozytariusza o wszelkich istotnych zmianach zakresu swoich kompetencji.

Artykuł 24

Wejście w życie

1. Niniejszy protokół wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia następującego po dniu złożenia szesnastego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

2. Dla celów określonych w ust. 1 powyżej żaden dokument złożony przez regionalną organizację integracji gospodarczej, o której mowa w art. 21, nie jest uważany za dodatkowy w stosunku do tych, które złożyły państwa członkowskie takiej organizacji.

3. Dla każdego państwa lub regionalnej organizacji integracji gospodarczej, o której mowa w art. 21, które ratyfikują, przyjmują lub zatwierdzają niniejszy protokół albo przystępują do niego po złożeniu szesnastego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, niniejszy protokół wchodzi w życie dziewięćdziesiątego dnia następującego po dniu złożenia przez to państwo lub organizację dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

4. Niniejszy protokół stosuje się do planów, programów, polityki i ustawodawstwa, których pierwsza oficjalna wersja przygotowawcza zostaje przyjęta w dniu następującym po dniu, w którym niniejszy protokół wchodzi w życie. Jeśli Strona, pod której jurysdykcją ma być przygotowany plan, program, polityka lub ustawodawstwo, jest tą Stroną, do której stosuje się ust. 3, niniejszy protokół stosuje się do planów,

programów, polityki i ustawodawstwa, których pierwsza oficjalna wersja przygotowawcza zostaje przyjęta w dniu następującym po dniu, w którym niniejszy protokół wchodzi w życie w stosunku do tej Strony.

Artykuł 25

Wystąpienie

W każdej chwili po upływie czterech lat od daty wejścia w życie niniejszego protokołu w stosunku do danej Strony Strona ta może wystąpić z protokołu poprzez złożenie depozytariuszowi powiadomienia w formie pisemnej. Każde takie wystąpienie nabiera mocy dziewięćdziesiątego dnia następującego po dniu otrzymania powiadomienia przez depozytariusza. Każde takie wystąpienie nie wpływa na stosowanie art. 5–9, 11 i 13 niniejszego protokołu wobec strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w ramach niniejszego protokołu, która już się rozpoczęła, ani na stosowanie art. 10 w odniesieniu do powiadomienia, jakie wysłano, lub wniosku, jaki już złożono, zanim takie wystąpienie weszło w życie.

Artykuł 26

Teksty autentyczne

Oryginał niniejszego protokołu, którego teksty w językach angielskim, francuskim i rosyjskim są jednakowo autentyczne, składany jest Sekretarzowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD TEGO niżej podpisani, należycie w tym celu upoważnieni, podpisali niniejszy protokół.

SPORZĄDZONO w Kijowie (Ukraina), w dniu dwudziestym pierwszym maja dwa tysiące trzeciego roku.

ZAŁĄCZNIK I

Wykaz projektów, o których mowa w art. 4 ust. 2

1. Rafinerie ropy naftowej (z wyjątkiem instalacji wytwarzających jedynie smary z ropy naftowej) i instalacje do gazyfikacji i upłynniania węgla lub łupków bitumicznych o wydajności 500 ton lub więcej na dobę.
2. Elektrownie ciepłne i inne instalacje energetyczne o wyjściowej mocy cieplnej 300 megawatów lub więcej oraz elektrownie jądrowe i inne reaktory jądrowe (z wyjątkiem instalacji badawczych do produkcji i konwersji materiałów rozszczepialnych i paliworodnych, których moc maksymalna nie przekracza 1 kilowata ciągłego obciążenia cieplnego).
3. Instalacje przeznaczone wyłącznie do produkcji lub wzbogacania paliw jądrowych, do przerobu napromieniowanych paliw jądrowych lub do magazynowania, usuwania i przerobu odpadów promieniotwórczych.
4. Duże instalacje do pierwszego wytopu żeliwa i stali oraz do produkcji metali nieżelaznych.
5. Instalacje do wydobywania azbestu oraz do przerobu i przetwarzania azbestu i produktów zawierających azbest; w odniesieniu do produktów azbestowo-cementowych o rocznej produkcji większej niż 20 000 ton produktu końcowego, w odniesieniu do materiałów ściernych o rocznej produkcji większej niż 50 ton produktu końcowego oraz w odniesieniu do innego wykorzystania azbestu w ilości większej niż 200 ton rocznie.
6. Kombinaty chemiczne.
7. Budowa autostrad, dróg szybkiego ruchu ⁽¹⁾, tras dla dalekobieżnego ruchu kolejowego oraz portów lotniczych ⁽²⁾ o podstawowej długości pasa startowego 2 100 m lub więcej.
8. Rurociągi ropy naftowej i gazu o dużych przekrojach.
9. Porty handlowe oraz śródlądowe szlaki wodne i porty śródlądowe, które pozwalają na ruch jednostek pływających o wyporności ponad 1 350 ton.
10. Instalacje do usuwania odpadów przez spalanie, obróbkę chemiczną lub składowanie odpadów toksycznych i niebezpiecznych.
11. Wielkie zapory i zbiorniki wodne.
12. Pobór wód podziemnych w przypadkach, gdy roczna objętość wydobywanej wody wynosi 10 milionów metrów sześciennych lub więcej.
13. Wytwarzanie pulpy drzewnej i papieru w ilości 200 ton lub więcej masy powietrzno-suchej na dobę.
14. Wydobywanie na dużą skalę i przerób na miejscu rud metali lub węgla.
15. Produkcja węglowodorów na pełnym morzu.
16. Duże urządzenia do magazynowania ropy naftowej, produktów petrochemicznych i chemicznych.
17. Wyrąb lasów na dużych powierzchniach.

⁽¹⁾ Dla celów niniejszego protokołu:

- „autostrada” oznacza drogę specjalnie zaprojektowaną i zbudowaną dla ruchu pojazdów mechanicznych, która nie obsługuje graniczących z nią posiadłości i która:
  - a) jest wyposażona, wyjąwszy szczególne punkty lub sytuacje chwilowe, w oddzielne jezdnie dla dwu kierunków ruchu rozdzielone od siebie pasem nieprzeznaczonym dla ruchu albo wyjątkowo w inny sposób;
  - b) nie krzyżuje się na jednym poziomie z żadną drogą, torami kolejowymi i tramwajowymi lub przejściami dla pieszych;
  - c) jest specjalnie oznakowana jako autostrada.
- „droga szybkiego ruchu” oznacza drogę zarezerwowaną dla ruchu pojazdów mechanicznych, dostępną tylko z rozjazdów lub z regulowanych skrzyżowań, na której zabronione jest w szczególności zatrzymywanie się i parkowanie na jezdniach.

⁽²⁾ Dla celów niniejszego protokołu „port lotniczy” oznacza port lotniczy, który odpowiada definicji określonej w Konwencji chicagowskiej z 1944 roku powołującej Międzynarodową Organizację Lotnictwa Cywilnego (załącznik 14).

ZAŁĄCZNIK II

Wszelkie inne projekty, o których mowa w art. 4 ust. 2

1. Projekty mające na celu restrukturyzację nieruchomości gruntowych na obszarach wiejskich.
2. Projekty mające na celu wykorzystanie ugorów lub terenów o charakterze zbliżonym do naturalnego do intensywnego rolnictwa.
3. Przedsięwzięcia gospodarki wodnej dla rolnictwa, w tym nawadnianie i osuszanie.
4. Instalacje do intensywnej produkcji zwierzęcej (w tym drobiu).
5. Początkowe zalesianie i wylesianie w celu zmiany przeznaczenia gruntów.
6. Intensywna hodowla ryb.
7. Elektrownie jądrowe i inne reaktory jądrowe⁽¹⁾, w tym demontaż i likwidacja takich elektrowni jądrowych lub reaktorów (z wyjątkiem instalacji badawczych do produkcji i konwersji materiałów rozszczepialnych i paliwородnych, których moc maksymalna nie przekracza 1 kilowata ciągłego obciążenia cieplnego), w zakresie nieujętych w załączniku I.
8. Budowa napowietrznych linii elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i więcej oraz o długości większej niż 15 km oraz inne przedsięwzięcia służące do przesyłu energii elektrycznej kablami napowietrznymi.
9. Instalacje przemysłowe do produkcji energii elektrycznej, pary i gorącej wody.
10. Instalacje przemysłowe do transportu energii elektrycznej, pary i gorącej wody.
11. Naziemne magazynowanie paliw kopalnych i gazu ziemnego.
12. Podziemne magazynowanie gazów palnych.
13. Przemysłowa produkcja brykietów z węgla kamiennego i brunatnego.
14. Instalacje do produkcji energii wodnej.
15. Instalacje do wykorzystania siły wiatru do produkcji energii (farmy wiatrowe).
16. Instalacje nieujęte w załączniku I, służące:
  - do produkcji lub wzbogacania paliwa jądrowego,
  - do przerobu napromieniowanego paliwa jądrowego,
  - do ostatecznego usuwania napromieniowanego paliwa jądrowego,
  - wyłącznie do ostatecznego usuwania odpadów radioaktywnych,
  - wyłącznie do magazynowania (planowanego na ponad 10 lat) napromieniowanych paliw jądrowych w innym obiekcie niż zakład produkcyjny,
  - do przerobu i magazynowania odpadów radioaktywnych.
17. Kamieniołomy, górnictwo odkrywkowe i wydobywanie torfu, w zakresie nieujętych w załączniku I.
18. Górnictwo głębinowe, w zakresie nieujętych w załączniku I.
19. Wydobywanie kopalin przez pogłębiarki z morza lub rzek.
20. Głębokie wiercenia (zwłaszcza w celu wykorzystania wód geotermalnych, wiercenia w celu magazynowania jądrowych materiałów odpadowych, wiercenia w celu poboru wody), z wyjątkiem wierceń służących do zbadania stabilności gruntu.

21. Naziemne instalacje przemysłowe do wydobycia węgla, ropy naftowej, gazu ziemnego i rud oraz łupków bitumicznych.
22. Kombinaty hutnicze dokonujące pierwszego wytopu żeliwa i stali, w zakresie nieujętych w załączniku I.
23. Instalacje do produkcji surówki żelaza i stali (wytop pierwotny i wtórny), w tym do odlewania ciągłego.
24. Instalacje do przetwarzania metali żelaznych (walcowanie na gorąco, kuźnie z młotami, stosowanie ochronnych stopowych pokryć metalicznych).
25. Odlewnie metali żelaznych.
26. Instalacje do produkcji surowych metali nieżelaznych z rud, koncentratów lub surowców wtórnych w procesach metalurgicznych, chemicznych lub elektrolitycznych, w zakresie nieujętych w załączniku I.
27. Instalacje do produkcji hutniczej, w tym do wytwarzania stopów, metali nieżelaznych, łącznie z produktami z odzysku (rafinacja, odlewanie itp.), w zakresie nieujętych w załączniku I.
28. Instalacje do powierzchniowej obróbki metali i tworzyw sztucznych z zastosowaniem procesów elektrolitycznych lub chemicznych.
29. Produkcja i montaż pojazdów mechanicznych oraz produkcja silników do pojazdów mechanicznych.
30. Stocznie.
31. Instalacje do budowy i naprawy samolotów.
32. Produkcja urządzeń kolejowych.
33. Kucie za pomocą materiałów wybuchowych.
34. Instalacje do prażenia lub spiekania rud metali.
35. Koksownie (sucha destylacja węgla).
36. Instalacje do produkcji cementu.
37. Instalacje do produkcji szkła, w tym włókien szklanych.
38. Instalacje do topienia substancji mineralnych, w tym do produkcji włókien mineralnych.
39. Wytwarzanie produktów ceramicznych metodą wypalania, w szczególności dachówek, cegieł, cegieł ogniotrwałych, płytek, wyrobów kamionkowych lub porcelany.
40. Instalacje do produkcji substancji chemicznych lub przerobu półproduktów, w zakresie nieujętych w załączniku I.
41. Produkcja pestycydów i farmaceutyków, farb i lakierów, elastomerów i nadtlenków.
42. Instalacje do przechowywania ropy naftowej, produktów petrochemicznych lub chemicznych, w zakresie nieujętych w załączniku I.
43. Produkcja olejów i tłuszczów roślinnych i zwierzęcych.
44. Pakowanie i puszkowanie produktów zwierzęcych i roślinnych.
45. Produkcja nabiału.
46. Warzenie piwa i słodowanie.
47. Produkcja wyrobów cukierniczych i syropów.
48. Ubojnie.
49. Przemysłowe instalacje do produkcji skrobi.
50. Zakłady produkcji mączki rybnej i tranu.

51. Cukrownie.
52. Zakłady przemysłowe do produkcji masy celulozowo-papierniczej, papieru i tektury, w zakresie nieujętych w załączniku I.
53. Zakłady do wstępnego przerobu lub barwienia włókien i tekstyliów.
54. Garbarnie skór, w tym skór surowych.
55. Instalacje do przerobu i produkcji celulozy.
56. Produkcja i obróbka produktów elastomerowych.
57. Instalacje do produkcji sztucznych włókien mineralnych.
58. Instalacje do odzysku lub niszczenia materiałów wybuchowych.
59. Instalacje do produkcji azbestu i wyrobu produktów zawierających azbest, w zakresie nieujętych w załączniku I.
60. Szroty.
61. Stanowiska do prób silników, turbin lub reaktorów.
62. Stałe tory wyścigowe i testowe dla pojazdów silnikowych.
63. Rurociągi do transportu gazu lub ropy naftowej, w zakresie nieujętych w załączniku I.
64. Rurociągi do transportu substancji chemicznych o średnicy powyżej 800 mm i długości powyżej 40 km.
65. Budowa torów kolejowych, intermodalnych urządzeń przeładunkowych i terminali intermodalnych, w zakresie nieujętych w załączniku I.
66. Budowa torów tramwajów, kolei nadziemnej i podziemnej, linii podwieszanych lub podobnych linii szczególnego rodzaju, wykorzystywanych wyłącznie lub głównie do przewozu pasażerów.
67. Budowa dróg, łącznie ze zmianą przebiegu i/lub poszerzeniem wszelkiej istniejącej drogi, w zakresie nieujętych w załączniku I.
68. Budowa portów i instalacji portowych, w tym portów rybackich, w zakresie nieujętych w załączniku I.
69. Budowa śródlądowych dróg wodnych i portów dla śródlądowego ruchu wodnego, w zakresie nieujętych w załączniku I.
70. Porty handlowe, pirsy do załadunku i rozładunku połączone z portami lądowymi i zewnętrznymi, w zakresie nieujętych w załączniku I.
71. Urządzenia regulacyjne i przeciwpowodziowe.
72. Budowa portów lotniczych (2) i lotnisk, w zakresie nieujętych w załączniku I.
73. Instalacje do zagospodarowania odpadów (w tym składowiska), w zakresie nieujętych w załączniku I.
74. Instalacje do spalania lub przeróbki chemicznej odpadów innych niż niebezpieczne.
75. Składnice złomu żelaznego, w tym wraków samochodowych.
76. Miejsca deponowania osadów.
77. Pobór wód podziemnych lub sztuczne zasilanie wód podziemnych, w zakresie nieujętych w załączniku I.
78. Prace związane z przerzutami zasobów wodnych między zlewniami rzecznyymi.

79. Oczyszczalnie ścieków.
  80. Zapory i inne instalacje służące do powstrzymania albo długotrwałego lub stałego przechowywania wody, w zakresie nieujętych w załączniku I.
  81. Prace przybrzeżne mające na celu ograniczanie erozji i prace na morzu mogące zmienić linię wybrzeża, np. na skutek budowy grobli, mola, falochronu i innych środków ochrony przed działaniem morza, w tym związane z nimi prace konserwacyjne i naprawcze.
  82. Instalacje do długodystansowego transportu wody.
  83. Trasy narciarskie, wyciągi narciarskie, kolejki linowe i związane z nimi zmiany.
  84. Przystanie jachtowe.
  85. Wioski wakacyjne i kompleksy hotelowe poza obszarami miejskimi i związane z nimi zmiany.
  86. Stałe kempingi i miejsca postoju przyczep turystycznych.
  87. Parki tematyczne.
  88. Projekty w zakresie budowy stref przemysłowych.
  89. Projekty w zakresie rozwoju miast, w tym budowa centrów handlowych i parkingów.
  90. Pozyskanie ziemi z morza.
-

(1) Dla celów niniejszego protokołu elektrownie jądrowe i inne reaktory jądrowe przestają być takimi instalacjami z chwilą, gdy całe paliwo jądrowe i inne elementy skażone radioaktywnie zostały na stałe usunięte z terenu instalacji.

(2) Dla celów niniejszego protokołu „port lotniczy” oznacza port lotniczy, który odpowiada definicji określonej w Konwencji chicagowskiej z 1944 roku powołującej Międzynarodową Organizację Lotnictwa Cywilnego (załącznik 14).

ZAŁĄCZNIK III

Kryteria ustalania potencjalnie znaczącego wpływu na środowisko, w tym na zdrowie, o którym mowa w art. 5 ust. 1

1. Zgodność planu lub programu z uwzględnieniem aspektów środowiskowych, w tym zdrowotnych, zwłaszcza w związku z działaniami na rzecz zrównoważonego rozwoju.
  2. Zakres, w jakim plan lub program tworzy ramy dla projektów lub innych rodzajów działalności, pod względem lokalizacji, charakteru, wielkości i warunków eksploatacji oraz przez rozdział zasobów.
  3. Zakres, w jakim plan lub program wpływa na inne plany lub programy, między innymi uporządkowane zgodnie z hierarchią.
  4. Problemy środowiskowe, w tym zdrowotne, istotne dla planu lub programu.
  5. Charakterystyka wpływu na środowisko, w tym na zdrowie, np. prawdopodobieństwo, okres trwania, częstotliwość, odwracalność, skala i zakres (np. powierzchnia obszaru geograficznego lub liczba ludności, która potencjalnie może być narażona).
  6. Zagrożenia dla środowiska, w tym dla zdrowia.
  7. Transgraniczny charakter wpływu.
  8. Zakres, w jakim plan lub program wpłynie na obszary cenne lub wrażliwe, m.in. na krajobraz o uznanym ochronnym statusie krajowym lub międzynarodowym.
-

ZAŁĄCZNIK IV

Informacje, o których mowa w art. 7 ust. 2

1. Zawartość i główne cele planu lub programu oraz jego związek z innymi planami i programami.
2. Istotne aspekty istniejącego stanu środowiska, w tym zdrowia, i ich potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji planu lub programu.
3. Charakterystyka środowiska, w tym zdrowia, na obszarach objętych potencjalnym znaczącym zagrożeniem.
4. Problemy dotyczące środowiska, w tym zdrowia, istotne z punktu widzenia planu lub programu.
5. Cele ochrony środowiska, w tym zdrowia, ustanowione na poziomie międzynarodowym, wspólnotowym lub innym, istotne z punktu widzenia planu lub programu, oraz sposób, w jaki cele te i inne aspekty środowiskowe, w tym zdrowotne, zostały uwzględnione w czasie jego przygotowywania.
6. Potencjalny znaczący wpływ ⁽¹⁾ na środowisko, w tym na zdrowie, określony w art. 2 ust. 7.
7. Przewidywane środki zapobiegania, redukcji i łagodzenia wszelkiego znaczącego wpływu na środowisko, w tym na zdrowie, jaki może wyniknąć z realizacji planu lub programu.
8. Opis uzasadnienia wyboru przyjętych rozwiązań alternatywnych oraz opis sposobu, w jaki ocena została wykonana, w tym także wskazanie trudności, takich jak niedostatki techniki lub brak wiedzy, napotkanych podczas gromadzenia wymaganych informacji.
9. Środki przewidziane do monitoringu wpływu na środowisko, w tym na zdrowie, wynikającego z realizacji planu lub programu.
10. Potencjalny znaczący wpływ na środowisko, w tym na zdrowie.
11. Nietechniczne streszczenie przedstawionych informacji.

⁽¹⁾ Wpływ ten powinien obejmować skutki wtórne, skumulowane, synergiczne, krótko-, średnio- i długoterminowe, stałe i tymczasowe, pozytywne i negatywne.

ZAŁĄCZNIK V

Informacje, o których mowa w art. 8 ust. 5

1. Projekt planu lub programu i jego charakterystyka.
  2. Organ odpowiedzialny za jego przyjęcie.
  3. Przewidziana procedura, w tym:
    - a) rozpoczęcie procedury;
    - b) możliwości udziału społeczeństwa;
    - c) czas i miejsce wszelkiego przewidzianego przesłuchania publicznego;
    - d) organ, od którego można uzyskać istotne informacje i w którym złożono informacje do oceny przez społeczeństwo;
    - e) organ, do którego można składać uwagi lub pytania oraz harmonogram przekazywania uwag lub pytań;
    - f) dostępność danych dotyczących środowiska, w tym zdrowia, istotnych dla projektu planu lub programu.
  4. Potencjalna możliwość poddania planu lub programu procedurze oceny transgranicznego wpływu.
-